

ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА

ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
Број 1209
31.12 20 21 год.
БЕОГРАД, Краљице Наталије 45
Пошт. факс 605

У складу са тачком 8 члана 6 Пословника о раду Етичког одбора Института друштвених наука из 2020. године, председник Етичког одбора на крају пословне године доставља директору Института:

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЕТИЧКОГ ОДБОРА ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА ЗА 2021. ГОДИНУ

Научно веће Института друштвених наука је 2020. године усвојило Етички кодекс (доступно на линку: <http://idn.org.rs/wp-content/uploads/2020/07/Eticki-kodeks-1.pdf>) и основало је Етички одбор Института друштвених наука с циљем да осигура да се током свих фаза истраживања, која се по правилу покрећу ради општег добра и откривања научне истине, спрече и одстрани злоупотребе које могу проузроковати штету по људе, друштво, науку и Институт. Доносећи Етички кодекс Научно веће Института је обавезало своје научнике и сараднике да се придржавају правила добре научне праксе и уједно утврђује правила и начине како би предупредило, елиминисало и санкционисало недолично понашање и могуће злоупотребе. Такође, настојећи да обезбеди највише стандарде са спровођење истраживања и заштиту права запослених и сарадника Института директор Института је 2020. године донео Правилник којим је уређена заштита података о личности (доступно на линку: <http://idn.org.rs/wp-content/uploads/2020/07/Pravilnik-o-zastiti-podataka-o-licnosti.pdf>).

Одлуком директора Института друштвених наука о образовању Етичког одбора из 2020. године за чланове Етичког одбора су именовани проф. др Војин Ракић, др Жељка Бутуровић и др Мирко Благојевић из Института друштвених наука и доц. др Ђорђе Кривокапић, Факултет организационих наука и проф. др Жарко Требјешанин, професор Филозофског факултета Универзитета у Београду у пензији, а за секретарку је именована Ивана Стјеља. На конститутивној седници Етичког одбора одржаној 27.

јула 2020. године за председника Етичког одбора изабран је проф. др Војин Ракић, а др Жељка Бутуровић за заменицу председника.

Рад Института друштвених наука се и у 2021. години одвијао у условима који су настали услед пандемије ковида 19, па је већина активности у 2021. години реализована електронским путем. **У 2021. години је одржано четири седнице Етичког одбора** и све су биле одржане путем средстава електронске комуникације, будући да Пословник о раду Етичког одбора предвиђа ту могућност. Наиме, у 2021. години одржане су следеће седнице:

1. **Трећа седница Етичког одбора – 19. април 2021. године у 12 часова**
2. **Четврта седница Етичког одбора – 13. јул 2021. године у 12 часова**
3. **Пета седница Етичког одбора – 20. октобар 2021. године у 9 часова**
4. **Шеста седница Етичког одбора – 13. децембар 2021. године у 12 часова**

Етички одбор је у 2021. години донео укупно четири одлуке и једно мишљење са препорукама, и то:

На Трећој седници донета је једна одлука по захтеву који је поднео Марко Јовановић, истраживач приправник у Институту друштвених наука, а у вези спровођењем устраживања Европско онлајн истраживање о дрогама (*European Web Survey on Drugs – EWSD*), Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената и једногласно усвојио одлуку о давању етичке сагласности за спровођење истраживања.

На Четвртој седници донето је мишљење по захтеву који је упутио др Бојан Тодосијевић, виши научни сарадник у Институту друштвених наука, у име Комисије за управљање онлајн истраживањима на Интернет панелу Института друштвених наука. Захтев је поднет ради одлучивања о коришћењу ИДН е-панела. Етички одбор је у овом случају усвојио мишљење да је потребно наставити прикупљање података преко ИДН Е-панела под условом да се спроведе хитно усклађивање прикупљања података са Законом о заштити података о личности (Службени гласник РС, бр. 87/2018), пошто су до сада подаци прикупљани у складу са старим правним оквиром. Подносилац захтева је упућен да се након што спроведе наведено усклађивање поново обрати Етичком одбору ради доношења коначне одлуке о етичкој сагласности за коришћење ИДН е-

панела. Такође, Етички одбор је подносиоцу захтева доставио и Препоруке за усклађивање процеса прикупљања података са Законом о заштити података о личности.

На Петој седници одлучивано је по захтеву који је поднела Марина Будић, истраживачица сарадница у Институту друштвених наука, а ради давања етичке сагласности за постављање упитника о испитивању ставова о коришћењу вештачке интелигенције (ВИ) на панел за истраживања *LimeSurvey*. Једногласно је донета одлука о давању етичке сагласности за постављање упитника, уз обавезу да се у документ који се презентује учесницима наведе да је учешће у истраживању добровољно, анонимно, да га испитаници могу напустити у било ком тренутку и да ће се подаци користити искључиво у научне сврхе. Истраживање се спроводи у оквиру пројекта *Етика и ВИ: Етика и ставови јавности о употреби вештачке интелигенције*, а бави се етичким дилемама које се јављају у контексту развоја и употребе ВИ, Пројекат се спроводи у оквиру програма „Србија и глобални изазови: ка праведнијим и демократски јавним политикама“, у организацији Фондације за отворено друштво Србија и Института за филозофију и друштвену теорију.

На шестој седници донете су две одлуке. Прва одлука је донета по захтеву Јоване Зафировић, истраживачице приправнице у Институту друштвених наука, а у вези са спровођењем истраживања у оквиру пројекта *Implementation of the Behavioural Survey regarding COVID-19 Vaccination Roll-out in Serbia on general population*, финансираног од стране Светске здравствене организације које спроводи Институт друштвених наука. Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената с обзиром на то да је гарантована анонимност учесницима, приватност и поверљивост података, да испитаници учешће у истраживању могу прекинути у сваком тренутку и да осетљиве групе не учествују у истраживању, те је једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Друга одлука је донета по захтеву др Бојана Тодосијевића за поновно одлучивање о давању етичке сагласности за коришћење ИДН е-панела. Подносилац захтева је доставио Етичком одбору документацију која потврђује да је поступљено у складу са Мишљењем и Препорукама Етичког одбора који су усвојени на Четвртој седници и да

је дошло до усклађивања са Законом о заштити података о личности (Службени гласник РС, бр. 87/2018). Етичком одбору су достављени следећи акти: предлог акта о процени легитимног интереса као правног основа за обраду података о личности, предлог измена правилника о раду и руковођењу ИДН интернет е-панелом и предлог мишљења о процени утицаја радњи обраде на заштиту података о личности. Након разматрања захтева и достављених предлога аката, Етички одбор је једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности и утврдио да са строго етичке тачке гледишта нема спорних елемената истраживања и да је поступљено у складу са Мишљењем и Препорукама Етичког одбора усвојених на Четвртој седници, осим са тачком 3 Препорука, те да је потребно сачинити обавештење о обради података које треба да буде истакнуто на ИДН е-панелу и наведено у имејловима који буду упућивани испитаницима.

Додатно, како би захтеви које истраживачи упућују Етичком одбору били прецизнији и боље формулисани и како би се избегла враћања захтева на допуну, а самим тим и поступак пред Етичким одбором био поједностављен, 28. октобра 2021. године свим истраживачима достављено је Упутство за подношење захтева Етичком одбору, са детаљним инструкцијама и са наведеним информацијама које је неопходно да захтеви садрже.

Председник Етичког одбора
Института друштвених наука

др Војин Ракић

У Београду, 31. децембар 2021. године